

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO XXXIV (28)

Štev. (No.) 45

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

6. novembra 1975

Novi verski zakon v Sloveniji

V ljubljanskem Delu smo brali: „Osnutek zakona o pravnem položaju verskih skupnosti je te dni, potem ko je bil pripravljen v ustreznih organih skupščine, v koordinacijskem odboru pri RK (Republiški komite) SZDL in v slovenskem duhovniškem društvu, izročen v javno razpravo.“ (Delo, 8. oktobra 1975) Ker je novi zakon dan v javno razpravo, se drznemo tudi mi povedati nekaj misli o tem zakonu, ker se tudi mi čutimo del slovenskega naroda in slovenske Cerkve.

Kaj določa novi zakon

Osnutek novega zakona o verskih skupnostih za Slovenijo sprejema skoro v celoti dosedanja zakon o istem predmetu, ki je veljal za celo Jugoslavijo. Poleg tega ima novi zakon še dva člena, ki sta njemu lastna.

Predvsem je tu člen 5, ki pravi: „Prepovedano je v okviru verskih skupnosti ali njihovih organov organizirati in opravljati dejavnosti splošnega ali posebnega družbenega pomena in ustanovljati organizme za tako dejavnost.“

V enem nadaljnjih členov je določeno, da se prekrški zoper določila v verskem zakonu kaznujejo z zaporno kaznijo do treh mesecev, dočim so se po starem zakonu kaznovali z globo.

Razlaga novega zakona

Tone Poljšak, podpredsednik komisije SRS za vprašanja verskih skupnosti v Sloveniji takole razlaga člen 5: „Z določitvijo, da verska skupnost ne more opravljati dejavnosti, ki je splošnega ali posebnega družbenega pomena, je z generalno klavzulo postavljena meja tako imenovanemu prodoru verske skupnosti na razna področja družbenega dogajanja in vpliva, ki se mu del cerkva in cerkvenih krogov pri nas še ni ali pa ni povsem odrek. Naša zakonodaja namreč predvideva in uveljavlja za vse pomembnejše družbene dejavnosti, kot so npr. organizacije osnovnega, srednjega in visokega šolstva ter izobraževanja na delovnem mestu, kulturne dejavnosti, zdravstvenega in socialnega varstva, otroškega varstva, športne in rekreacijske dejavnosti, komunalnih uslug in določenih gospodarskih ter drugih dejavnosti, da jih z zakonom opredeli kot dejavnosti, ki so splošnega ali posebnega družbenega pomena. Vse dejavnosti, ki jih posebna zakonodaja opredeljuje kot dejavnosti splošnega ali posebnega družbenega pomena, so torej področja, kjer verske skupnosti ne morejo organizirano delovati.“

V zvezi s tem bi veljalo še posebej omeniti karitativno ali dobrodelno dejavnost, ki je eminentna za večino verskih skupnosti. Tudi za to dejavnost velja, da verske skupnosti zanje ne morejo ustanovljati posebnih organizmov, služb in podobno. Nič pa ne bo preprečeval dobrodelnega delovanja vernikov, ki se lahko pokaže predvsem v vseh javnih akcijah solidarnosti, pa tudi v neposrednem intimnem odnosu do tistih, ki so pomoči potrebni. Dosedaj nas je motilo in tudi v bodoče družba ne bo dopustila takšnih oblik karitativne dejavnosti verskih skupnosti, ki je z javnim nastopanjem po svojih oblikah in enostranski usmerjenosti izgubljala svoj temeljni namen in že mejila na politično propagando.“ (Nedeljski dnevnik, 28. septembra 1975.)

Rudi Čačinovič, predsednik verske komisije, je pa izjavil: „Smo in bomo proti javnemu nastopanju verskih skupnosti v organizirani karitativni dejavnosti, ki je enostranska in meji na politično propagando.“ (Delo, 9. oktobra 1975.)

Naše opombe k novemu zakonu

Iz besedila zakona in iz razlage obeh veljakov verske komisije je dovolj razvidno, kaj je namen 5. člena v novem zakonu o verskih skupnostih. Delovanje Cerkve hoče še bolj kot do sedaj omejiti na strogo versko področje ter preprečiti kakršno koli pojavu Cerkve in vernikov izven svetišča. Toda pojdimo po vrsti.

ZAMOTANOST JUGOSLOVANSKE ZUNANJE POLITIKE

Biedić v Pekingu

Kdor vsaj površno zasleduje današnje dogajanje v svetu, lahko spozna, da je eden najbolj kočljivih problemov za razvoj mednarodne politike napetost med Pekingom in Moskvo. To je velika neznanka, ki vpliva na poteze posameznih držav, tako na zahodu kakor na vzhodu. Titova Jugoslavija, ki ima prvenstvo v svoji cig-cag zunanji politiki, prihaja v slepo ulico in se vsaj na zunaj otrsava vtisa, da se je opredelila v tem velikem sporu. Ko lebdi v zraku težnja Moskve po čimvečjem vplivu na Jugoslavijo, skuša Tito to vsaj delno paralizirati s pogledi proti Pekingu. Zato je jugoslovanski ministrski predsednik Biedić šel v začetku oktobra na šestdnevni obisk v Peking. Tito je hotel s tem tudi pokazati, da je Jugoslavija v odnosu do Sovjetske zveze samostojna. Peking ga je pri tem podprl, ko so kitajska uradna glasila poudarjala, da je Biedićev obisk dokaz, da se „Jugoslavija upira imperialističnim in hegemonističnim pritiskom“. Ni dvoma, da je bila pri tem mišljena predvsem Sovjetska zveza, Kitajski tisk je tudi slavil „neustrašenost narodov Jugoslavije v pravičnem boju“. Tudi so v Pekingu poudarjali, da Kitajsko in Jugoslavijo „ločijo le gore in reke“. Jugoslovanski partijski tisk pa je bil mnenja, da je z Biedićevim obiskom v Pekingu končno prišlo „do zboljšanja odnosov med Kitajsko in Jugoslavijo“.

V koliko je bila ta poteza Jugoslavije na svetovni šahovnici res utrditev neopredeljenosti Jugoslavije, je vprašanje. Morda imajo prav tisti, ki so

mnenja, da si bo Moskva še bolj prizadevala, da poveča svoj vpliv v Jugoslaviji.

Tajni agenti na delu

V oktobru je bil v svetovnem tisku večkrat omenjen belgijski državljani Vlado Dapčević, kot sovjetski agent, ki je obiskal Romunijo, se nastanil v hotelu v Bukarešti, nato pa je sled za njim zginita.

Vlado Dapčević je brat sedanjega podpredsednika beograjskega parlamenta Peka Dapčevića in je bil do leta 1948 major v jugoslovanski vojski. Jugoslovanska policija pa ga je aretirala, ko je istega leta hotel pobegniti v Romunijo in je bilo pri poskusu bega več jugoslovanskih kominformovcev ustrelenih, med njimi šef generalnega štaba Jovanović, ki je tudi hotel pobegniti v Romunijo. Dvanajst let pozneje je Vlado Dapčević preko Albanije pobegnil v Sovjetsko zvezo. Leta 1968 se je pojavil v Belgiji in je zatrjeval, da je nasprotnik Sovjetske zveze. Poročil se je istega leta z Belgijko, kar mu je omogočilo, da je postal belgijski državljani. To okolnost je izbral in je zopet postal delaven v ilegali. Letos poleti je šel v Bukarešto, da bi obiskal starega prijatelja — tudi kominformovca. Prišel je z rednim belgijskim potnim listom in se prijavil v hotelu v Bukarešti pod pravim imenom. Iz hotela pa je sredi avgusta nenadoma zginil in to z drugim potnim listom in pod izmišljenim imenom. Romunska vlada je vse to uradno sporočila belgijski vladi, ker je bil Dapčević belgijski državljani. Opa-

zovalci domnevajo, da je Dapčević šel v Romunijo kot agent Sovjetske zveze, da bi organiziral akcije proti Titu. Iz Romunije naj bi imel namen potovati v Jugoslavijo. Najbolj verjetna domneva je sedaj ta, da je Dapčević res v Jugoslaviji. Vprašanje pa je, ali v ječi ali na svobodi. Špijonaža in kontrašpijonaža sta zelo komplicirani zadevi.

Ceausescu ni prišel v Beograd

V sredo 15. oktobra je bilo v Beogradu vse pripravljeno za sprejem romunskega predsednika Ceausesca. Diplomatski zbor je bil že par dni prej povabljen na večerjo, ki naj bi bila v čast gostu. Komaj dva dni pred prihodom pa je bila odpovedana večerja in tudi obisk romunskega predsednika.

Uradnega pojasnila niso dale ne jugoslovanske ne romunske agencije. Zato je bilo še več ugibanj in sklepanj tujih opazovalcev in dopisnikov, ko so razlagali, zakaj tako nenadna odpoved. Par dni pred napovedanim obiskom je pa bil v Bukarešti Stane Dolanc, tajnik izvršnega predsedstva jugoslovanske komunistične partije. Dolanc naj bi uredil le formalnosti že določenega obiska. Pa ni uspel. Opazovalci so iznašli za pojasnilo odpovedi predvsem dve možnosti. Ena naj bi bila ta, da zaradi starosti in bolezni Tita po spremenjenem jugoslovanskem protokolu on sam ne bi osebno sprejel na letališču Ceausesca. Dolancu naj ne bi uspelo prepričati romunskega predsednika da to ni omalovaževanje njegovega obiska, ampak le odredba pisarne predsedstva Jugoslavije.

Drugi pa razlagajo, da je odpoved obiska v zvezi z izginotjem belgijskega državljana Dapčevića iz hotela v Bukarešti.

So pa tudi komentatorji, ki razlagajo odpoved obiska zaradi pritiska Sovjetske zveze. Po njenem mnenju Romunija preveč koketira z „neopredeljimi“ državami. Sovjetski zvezi gre na živce tudi to, da se Ceausescu navdušuje za idejo grškega predsednika Karamanlisa o sklicanju balkanske konference. Sovjetski zvezi tudi ni prav, da se Romunija upira raznim predlogom Moskve v zvezi s pripravi za sklicanje evropskih komunističnih strank.

Naj imajo prav eni ali drugi komentatorji. Dejstvo je, da je imel Ceausescu dovolj tehtne razloge, da je ostal doma.

Exhortación de Sakharov

En un documento emitido en Moscú el 1º de octubre, el físico soviético Andrei Sakharov, recientemente nombrado premio Nobel de la Paz, exhorta, a propósito de su libro “Del país y del mundo”, a sus lectores de Occidente “la atención permanente de la vida de los países socialistas, un interés vivo en defensa de los derechos del hombre.”

“Particularmente”, dice Sakharov, “de la opinión pública mundial espero que apoye la idea de la amnistía política en nuestro país. Ahora, en la época de la distensión, luego de la Conferencia de Helsinki, es mucho más real tratar el tema.”

“Las decisiones de la citada conferencia contienen importantes obligaciones respecto de la libertad de convicciones, libertad en el intercambio de información y otros derechos del hombre. A todos los países del mundo, incluida la URSS, tiene que interesarles del modo más vital el cumplimiento de tales obligaciones, pues de ellas depende en gran parte la confianza internacional y el destino de todo el proceso de distensión.”

Seguidamente Sakharov denuncia que “hasta la fecha, pasados dos meses de la Conferencia, sus resultados no se han hecho sentir de modo alguno en la política de la dirección de nuestro país, particularmente en lo que concierne a los derechos humanos...”

Y tras pedir ayuda para muchos centenares de intelectuales perseguidos en este momento en la Unión Soviética, dice: “Todos los hombres de Occidente deben apoyar la unidad y la fuerza de Occidente frente a la amenaza del totalitarismo...”

Še o novi jugoslovansko-italijanski meji

VATIKAN OPAŽA TEŽAVE ZARADI ZADRŽANJA SLOVENSKE KP

Po dogovoru med italijansko in jugoslovansko vlado o dokončni ureditvi mejnega spora med obema državama na tržaškem ozemlju, se je začelo ugibanje in svetovanje o tem, kako naj bi bila v bodoče preurejena tudi cerkvena struktura na tem področju. Razna so bila ugibanja in tudi so nekateri časopisi trdili, da je bil pri pogovorih o dokončni meji soudeležen tudi Vatikan.

Vse te trditve je zanikal glasnik sv. Sedeža, profesor Alessandri. V svojih izjavah pa se je dotaknil tudi položaja cerkve v Sloveniji. V bistvu je omenil naslednje:

„1. Ni res, da je sprejetje odstopa msgr. Santina kot tržaškega škofa v zvezi z jugoslovansko-italijanskimi razgovori.

2. Ni res, da je Sv. sedež posredoval v razgovorih med Italijo in Jugoslavijo.

3. Glede pastoralnih potreb na ozemlju, ki je po vojni prišlo pod upravo jugoslovanske republike, se je Sv. sedež držal svoje ustaljene prakse. To se pravi, da čaka na dokončno razmejitve med obema državama, predno izvede kakšno stalno spremembo glede razmejitve škofij. Med tem je zaupal upravo prizadeleht ozemelj na jugoslovanski strani dvema škofoma, msgr. Neziću in msgr. J. Jenku.

4. Ko je bil sprejet odstop msgr. Santina, je Sv. sedež tiste dele tržaškoprške škofije, ki jih je vodil msgr. Santin, zaupal v upravo msgr. Cocolinu kot administratorju.

S temi ukrepi se ni nič spremenilo ne na dejanskem stanju in v pravnem pogledu. Vse to se bo lahko zgodilo, ko bodo dokončno sprejete nove državne meje med Italijo in Jugoslavijo. Saj pravi 16. člen italijanskega konkordata, da nobena italijanska škofija ne sme obsegati ozemlja, ki je pod tujo državno oblastjo.

Iz teh slednjih besed sledi, da bo Sv. sedež preuredil škofijske meje na jugoslovanskem ozemlju, ko bo dokončno sprejeta in potrjena nova državna meja. Tedaj bodo sedanji apostolski administratorji postali tudi polnopravni škofje na svojem ozemlju.

To pomeni, da bo ustanovljena nova škofija, ki bo obsegala vse ozemlje, ki ga sedaj upravlja msgr. Jenko in ta bo postal pravi škof v svoji škofiji. Isto se bo zgodilo v Istri.

Mi vidimo težave, da se vse to mirno izvede v blagor slovenskega ljudstva, v togem zadržanju slovenske partije do slovenske Cerkve.“

Težave se lahko pojavijo seveda tudi v preureditvi, ki jo nekateri slovenski cerkveni krogi želijo v strukturi slovenske cerkve. Te želje se v bistvu osredotočijo v predlogu, da bi bila tudi nova primorska škofija, katere naslovnik je škof Jenko, vključena v novo Slovensko metropolijo s sedežem v Ljubljani. Kot znano, sta namreč doslej ljubljanska in mariborska škofija tvorili takojmenovano Ljubljansko metropolijo, medtem ko so bili primorski predeloprške škofije iz te metropolije izključeni. Tako z novo strukturo ureditvijo, kot s preimenovanjem metropolije (iz ljubljanske v Slovensko, čeprav bi sedež ostal v Ljubljani), bi slovenska Cerkve dobila večjo zavest enote, kar bi gotovo imelo ugodnejši položaj.

Zaključek

Kaj torej reči k novemu zakonu? Po našem mnenju bo to velik korak nazaj v čase stalinistične nestrpnosti v Sloveniji. Takšen kot je, ne bo pomagal k pomirjenju in k ureditvi odnosov med državo in verskimi skupnostmi v Sloveniji, temveč bo postal vir neprestanih konfliktov. Če je to namen slovenske partije, ga bo z novim zakonom o verskih skupnostih gotovo dosegla. In vendar bi že zaradi mednarodnega ugleda Socialistične republike Slovenije kazalo, da živi v miru s katoliško Cerkvijo in ostalimi verskimi skupnostmi, ne pa da išče z njimi novih sporov.

K. H.

Kaj bi se zgodilo po novem zakonu

BOJ ZA SREDOZEMLJE MED ZDA IN ZSSR

SOVJETSKI POSEG V JUGOSLAVIJI

Severnoameriški dnevnik New York Times je v torek, 28. oktobra t. l. izpod peresa znanega zunanje-političnega uvodničarja C. L. Sulzbergerja objavil zanimivo razmišljanje o položaju v Sredozemlju, od čigar nadaljnega razvoja zavisi v veliki meri bodočnost svobodne Evrope, obenem z njo pa tudi sedaj komunistične Jugoslavije in z njo naše Slovenije. Našim bralcem ga podajamo v prevodu:

Winston Churchill je smatral sredozemsko Evropo za najbolj ranljiv del Hitlerjeve celinske trdnjave med 2. svetovno vojno. Danes pa je znano, da Moskva stremi za oslabiljivo postojank NATO-a na tem delu Evrope s taktiko izkoriščanja slabosti ob južnem pasu obrambne organizacije svobodne Evrope.

Od čustvenega grško-turškega spora na vzhodu, čez Italijo, katere vlada je skoro paralizirana, do iberijskega polotoka na zahodu, s Portugalsko na robu kaosa in Španijo, ki se bliža podobnemu razvoju, ZSSR meni, da je položaj zrel za njeno dolgoročno ambicijo prevladati evropsko ravnotežje sil na svojo stran.

To je prav tako razvidno Beli hiši kakor je jasno Kremlju in ameriški politiki s Kissingerjem na čelu posvečajo veliko časa in načrtov temu zapletenemu problemu. Verjetno bo prvi prijemljivi rezultat teh načrtov nov ameriški napor za odstranitev trikotne grško-turške-ciprške krize.

Ciper je točka, za katero bo treba napraviti prvi korak, dasi bo potem vprašanje grških otokov ob turški obali verjetno še težje rešljiv problem.

Lanskega novembra ie Kissingerju z njegovo osebno politiko uspelo, da je bil takratni predsednik Ecevit pripravljen objaviti enostranske turške koncesije Cipru. Toda bojkot severnoameriškega kongresa ameriške prodaje orožja Turčiji je ta razvoj ustavil. Na volitvah je nato Ecevit propadel ter je položaj okoli Cipra obstal na mrtvi točki.

Trikotni spor v vzhodnem Sredozemlju je za zahodno diplomacijo bistvenega pomena, ker odpira rano v obrambi NATO-a prav na sovjetski meji. ZSSR meji na Turčijo in mora svoje ladje pošiljati skozi turško ožino, svoja letala pa čez turški zračni prostor, če hoče podpirati svoje arabske zaveznike.

Prav tako je grško-turška živčna vojna nevarna zaradi njenega neposrednega odnosa s položajem v Jugoslaviji.

Večina evropskih državnikov predvideva sovjetsko intervencijo (morda indirektno) v Jugoslaviji po Titovi smrti z namenom, da bi Kremlju to državo končno le vključil v Varsavski pakt. NATO se tega še posebno boji, predvsem pa Grčija, Turčija in Italija, ki so vse sosede Jugoslavije.

Izvedelo se je, da je lansko poletje Brežnjev zagrozil Willy Brandtu, da Zahod ne sme pričakovati, da se Moskva ne bo vmešala v jugoslovanske zadeve, če ta isti Zahod ne bo dovolil komunizmu in njegovim zaveznikom prevzeti oblast v Portugalu. Brandt je sicer to poročilo zanikal, toda Bela hiša ni dobila iz Moskve sploh nobenih zagotovil, da se ZSSR po Titovi smrti ne bo vmešala v Jugoslavijo, dasi se Washington za to neprestano zanima. Ta neizbežen problem je povezan z italijansko bodočnostjo tako vsled njene zemljepisne bližine kakor zaradi njene velike politične zmešnjave.

Italijanske nekomunistične stranke, ki sledijo demokratizaciji, so praktično brez voditeljev. Italijanska KP pa je do skrajnosti organizirana in se pod vodstvom previdnega Berlinguerja korak za korakom približuje oblasti v Rimu.

ZDA nasprotujejo kakršni koli obliki komunističnega sodelovanja v rimski vladi. Washington trdi, da četudi trenutno Berlinguer izgleda umirjen in odprt komunist, je nemogoče napovedati njegovo zadržanje čez eno leto ali dve po prevzemu oblasti. Tu nastaja veliko vprašanje: „Kako bi mogel obstajati NATO s sodelovanjem komunistov v zavezniški vladi?“

Isto vprašanje velja tudi za Portugal in, indirektno, za Španijo, ki sicer ni članica NATO, imajo pa ZDA tam velike vojaške interese, španski partijski vodja Carillo pa prav tako, kakor Berlinguer v Italiji, upa, da se bo v bodočnosti dokopal do soodločanja v madridski vladi.

Washington sicer meni, da ta problem v Španiji trenutno ni akuten. V Beli hiši računajo, da bo po Francovi smrti trajalo najmanj tri do štiri leta, predno bo morda prišlo do resne konfrontacije z marksističnimi levičarji v Španiji. Toda v Portugalu, ki pa je članica NATO, je vprašanje bolj pereče.

Dasi je upati, da se sredina v Portugalu krepí ter se je v tem pogledu položaj v zadnjih mesecih zadovoljivo razvijal, pa je tudi res, da je levica dobro organizirana in močna in da komunisti še niso nastopili z vso svojo silo.

Zato se bo lahko, kakor menijo v Washingtonu, položaj v Portugalu „kmalu poslabšal.“ To lahko, seveda, velja tudi za ves sredozemski bazen, vsaj za ameriški okus.

JAPONSKO AVTOMOBILSKO PODJETJE Toyota namerava v kratkem vreči na trg v prodajo električne avtomobile. Avtomobilski motor pogonjajo električne baterije, vsaka z nabojem za 60 kilometrov vožnje. V 30 minutah je možno vsako baterijo znova napolniti.

Mednarodni teden

ČILSKI KOMUNISTI so lansko leto 19. septembra nameravali v Santiagu ubiti urugvajskega predsednika Bordaberyja, ko se je ta mudil na obisku v Čilu, je objavila čilska vojska. Policija je takrat zaprla 15 komunističnih teroristov. Pred nekaj dnevi pa je policija odkrila komunistično zaroto proti gralu Pinochetu, ki jo je financirala Hortenzija Allende, žena bivšega čilskega marksističnega predsednika. V Kremlju se nikakor ne morejo sprijazniti z izgubo Čila kot svoje postojanke v latinski Ameriki.

PORTUGALSKI KOMUNISTI širijo vesti, da „desničarji“ v vojski pripravljajo državni udar za 11. november, ko bo Portugal podelil svobodo svoji afriški koloniji Angola. Iščejo vse možnosti, da bi dobili izgovor za povzročitev državljanske vojne, v kateri upajo priboriti si oblast.

EGIPČANSKI DIKTATOR SADAT je dobil od ameriškega predsednika Forda zagotovilo, da bodo ZDA prodale Egiptu dva atomska reaktorja in mu podelile gospodarsko pomoč. Sadat se je tudi odločil, da bi Egipt nadomestil ZSSR z ZDA kot svoj glavni vir oboroževanja. V Moskvi s silovitim nezadovoljstvom gledajo na Sadatove dogovore v Washingtonu in je moskovska Pravda objavila star članek o bivšem egipčanskem diktatorju Nasserju, ki ga je označila za „pravega prijatelja Arabcev, ker je spoznal, da je treba bodočnost arabskih narodov povezati z bodočnostjo socialističnih dežel.“ Sadat pa se sedaj navezuje na „kapitalistični“ Zahod.

BRITANSKA KRALJICA ELIZABETA je minuli ponedeljek odprla britansko petrolejsko produkcijo v Severnem morju. Leta 1970 so Angleži odkrili petrolejska ležišča v Severnem morju, ki vsebujejo po cenitvah 1800 milijonov sodov petroleja. Začeli so takoj z vrtanjem, ki je Anglijo stalo 745 milijonov funtov sterlingov. Sedaj, v manj kot petih letih po odkritju, začnejo z redno proizvodnjo.

FRANCOSKI PODMORSKI RAZISKOVALEC Cousteau se je podal na enoložno raziskovanje dna egejskega morja pri otoku Santorin, kjer so ugotovili, da se v globini 80 metrov nahajajo ostanki civilizacije, ki je po zgodovinskih računih izginila v morje pred 4000 leti. Ugotavljajo, da se je del grškega polotoka pogreznil v morje zaradi velikih vulkanskih izbruhov in pretresov Egejskega morja.

V TANZANIJI so našli ostanke človeških okostij — osem odraslih in treh otrok —, katerih starost cenijo na 3,750.000 let. Doslej je bila starost človeštva cenjena na manj kot 3 milijone let.

PO PODATKIH Mednarodne zdravstvene organizacije, oddelka ZN, letno zbolijo za rakom na svetu ok. 6.000.000

„Ali na svetu je ni nesreče, da ne bi bilo v njej tudi kaj sreče.“

Janez Trdina

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Zadnji tedni so potekali v zelo jasnem znamenju zmanjšanje politične avtoritete najvišjih državnih oblasti, zlasti same gospe predsednice. Istočasno ko je gospodarsko stanje postalo mnogo bolj zavozlano, in strokovnjaki napovedujejo za konec leta hud poskok inflacije, se v raznih političnih krogih izvaja prava ofenziva na položaj, ki ga zavzema trenutno gospa Peronova.

Odkar je, po enomesečnem dopustu, za peronistični praznik 17. oktobra, zopet zasedla predsedniško mesto, je bilo očitno, da ji ni več mogoče obvladati položaja (ne njej, ali še bolje, ne krogu njenih svetovalcev). Prvotnemu nasprotovanju opozicije so se počasi pridružili razni peronistični krogi v kritiki predsedniških korakov. Vmes so tudi prišle razne obtožbe o poneverbi fondov. Poslanska kongresna zbornica je določila preiskovalno komisijo, ki naj bi pregledala uporabo fondov v sklopu ministrstva za Socialno skrbstvo. Ponovno se je govorilo tudi o milijonskem čeku, ki ga je pred časom „nevede“ podpisala gospa predsednica. Vse te in še druge stvari so pripeljale do tega, da je opozicija odkrito začela govoriti o tem, da bi predsednico postavili pred „politično sodišče“ senata, ki ima pravico odstaviti predsednika države.

Pod pritiskom političnih struj je vlada izvedla spremembo na področju

ministrstva za Socialno Skrbstvo. Odstopil je dosedanji minister in večina višjih funkcionarjev. V viharju je padel tudi državni tajnik za turizem in šport, dr. Vázquez, ki je bil osební zdravnik in svetovalec gospe Peronove. Kmalu za tem je sodnik dr. Fassolino, ki raziskuje obtožbe poneverb na tem področju, izdal zaporno povelje za biv. ministra Roballos in za brata dr. Vázqueza, ki je tudi bil funkcionar omenjenega ministrstva. Za novega ministra za Socialno skrbstvo je bil imenovan Aníbal Demarco, ki je samega sebe označil kot „neukročenega afriškega leva“.

Ko je protipredsedniška ofenziva dosegla dovolj močan zagon (radikalni vodje, kot predstavniki druge najmočnejše stranke v državi, so enostavno zahtevali naj odstopi, radikalni vodja pa je primerjal argentinski sedanji položaj z Watergatsko afero), so se struji priključili celo nekateri predstavniki peronističnega gremializma.

V tem burnem vrvenju je predsednica v noči med nedeljo 2. in ponedeljkom 3. novembra nenadoma dobila žolčni napad, tako da so jo morali nujno internirati. To je gotovo postavilo na politično pozornico nov činitelj, ki bo odločilno vplival na sedanjo krizo. Razplet se vsaj zaenkrat ne nagiba v prid gospe predsednice.

Kriza okoli španskega Maroka

Minuli petek, 31. oktobra t. l., je španska vlada potrdila princa Janeza Karla za začasnega šefa Španije, namesto bolnega 82-letnega grala. Franca. Ta zaradi bolezni ne more več podpi-

sovati vladnih dokumentov in je bila vlada prisiljena, da se državno življenje ne bi ustavilo, poklicati na vodstvo države od Franca določenega princa Janeza Karla.

Janez Karel je že predsedoval več kot štiri ure dolgi vladni seji, ki je razpravljala predvsem o problemu španskega Maroka in o ukrepih, ki jih bo podvzela španska vojska za mirno rešitev položaja v tej španski afriški koloniji. Alžir in Tanzanija sta po posredovanju glavnega tajnika ZN Waldehima pritisnili na maroškega vročekrvnega kralja Hassana II., naj odpokliče napovedani pohod 350.000 Maročanov proti španskemu Maroku.

Španska vlada je objavila, da je dobila španska vojska v Maroku ukaz zoperstaviti se prekoračenju meje množic iz Hassanovega Maroka. Princ Janez Karel je kot novi španski šef odletel na pregled španskih čet v Maroku in s tem potrdil zavzetost Španije za mirno rešitev problema. V izjavi je zagotovil 74.000 prebivalcem španskega Maroka, da bo madridska vlada „ščitila njihove zakonite pravice.“

Za posest španskega Maroka, ki je bogat na fofatih, se sedaj poleg Hassanovega Maroka poteguje tudi bližnja Mauretanijska.

Lik Saharova

Solženicin in Saharov sta danes gotovo dva najznamenitejša Rusi, o katerima piše ves svobodni svet. Sta bora proti tiraniji nasilja v Sovjetiji in v svetu sploh. Prvega so pred letom sovjetski oskrbniki izgnali iz Sovjetije, drugi je na tem, da ga izženejo. Beremo, da ga sovjetski listi imenujejo „Judeža“, „antipatriota“, ki je postal „sovražnik Sovjetske zveze.“ Če je bil prej slaven učenjak, ki si je prislužil naslov „očeta sovjetske H-bombe“, je zdaj naenkrat postal „neznanstvenik“, „nekvalficiran človek.“ Čeprav je bil član Sovjetske akademije znanosti in umetnosti že z dobrimi tridesetimi leti. Danes sedemdeset članov iste akademije je protestirala proti podelitvi Nobelove nagrade Saharovu, češ da po njih mnenju „pomeni provokacija sovjetski znanosti“, ter najhuje „reakcionarstvo.“ Neki list celo imenuje to podelitev njemu kot največjo „politično pornografijo.“

Vse zato, ker Saharov v svojem sedanjem delu nasprotuje uporabi atomske bombe v vojne namene, to je sile, ki jo je sam iznašel, pa hoče, da se izrablja v človekoljubne namene. Drugič pa zato, ker se zavzema za človekoljubno ravnanje s političnimi ljudmi, ki niso istih misli „z edino stranko v državi.“ Pisal je pismo Brežnjevju o preganjanju pisateljev in se pritožil pred vsem svetom, da jih sovjetski oblastniki zapirajo po sili v blaznice in tabo-

rišča. Prav zdaj se razpravlja o teh njegovih obdolžitvah pred posebnim razsodiščem v Kopenhagnu. Vse to na eni strani dviga vrednost Saharovi osebnosti, njegovi odločnosti in človekoljubju njegove borbe, kar ga dela vrednega Nobelove nagrade za mir, na drugi strani pa dviga val ogorčenja v Sovjetski zvezi, ne med ljudstvom, ampak med oblastniki režima in njihovimi podporniki, pa čeprav so člani Akademije. Zategadelj ne vemo, kakšna bo odločitev režima: ali bodo Saharovu dovolili iti v Oslo po nagrado, ali mu odklonili pot kakor svoj čas Pasternaku, ali ga celo izgnali kakor Solženicina. Saharov sam pa izjavlja, da sprejema nagrado, da pa ne bo šel osebno ponjo, če mu ne garantira režim vrnitve v domovino.

Tak je danes položaj tega velikega sovjetskega fizika, „očeta sovjetske H-bombe“ in tega — kakor pravi diploma Nobelove ustanove — „borca proti zlorabi oblasti in znasiljevanja človeške vrednosti v njegovi deželi.“

V Frankfurter Allgemeine Zeitung je te dni (11. oktobra) napisal Herman Pörgzen nekaj člankov o njem, iz katerih posnemamo teh nekaj podlistkov.

I.

Andrej Saharov ni bil v Moskvi, ko je med njegovimi prijatelji začela krožiti novica o prejemu Nobelove nagrade, kakor so jo doznali iz radio-poročil iz ino-emstva. Tedaj — bil je četrtak

— ob 19 zvečer, je bil na poti s svojo taščo k nekemu prijatelju, ki se je poslavljaval za pot v inozemstvo. V Saharovem majhnem stanovanju pa je medtem neprenehoma brnel telefon, po katerem so mu številni prijatelji, med njimi poročevalci inozemskih agencij, sporočali novico iz Osla. Mnogo časa je preteklo, preden je nekdo od njih dobil vsaj stik z njegovo pastorko in tako odkril njegovo pot k prijatelju. Tako je Saharov zvedel za nagrado v stanovanju svojega prijatelja, kjer sta ga nato našla germanist L. Kopeljev in romanopisec V. Vojnovič, ki sta ga s tem namenom tudi že iskala.

Takoj je bil Saharov pripravljen, sprejeti Nobelovo nagrado. „Meni se zdi, da bo to dobro za naše politične zornike. Mislim, da bo to pomoglo borbi za človečanske pravice, za katere se potegujem. Mislim, da ta nagrada ni samo priznanje mojim osebnim zaslugam, temveč vsem, ki se bore za človečanske pravice, za svobodo vesti in predvsem tistim, ki so to borbo plačali s ceno svoje osebne svobode. Upam pa, da se v tem času 'détente' podelitev nagrade moži, ki ne stoji docela na oficijelnem stališču, ne bo razumela kot izzivanje, temveč kot izraz strpnosti in svetovnega nazora, ki naj bi — oboje — predstavljala neobhodni sestavni del procesa popuščanja napetosti. V zadnjem mesecu sem že ponovno pozival, naj amnestirajo politične pripornike. Zdaj, ko sem zvedel za Nobelovo odlikovanje, naj še enkrat ponovim ta poziv.“

Kako bo prejel Nobelovo nagrado, je

za Saharova odvisno od ponašanja sovjetskih oblasti. Na improvizirani časniškarski konferenci v svojem stanovanju, je rekel, da bi se podal na sprejem Nobelove nagrade v Oslo, samo pod pogojem, da mu je v naprej garantirana vrnitev v domovino. Tudi je zahteval, da ga njegova žena Elena, ki se tačas nahaja v Florenci na zdravljenju, spremlja na tej poti. „Rad bi se ji oddolžil in zahvalil za vso podporo, ki mi jo je ves ta čas dajala v teh težkih letih.“

Z zelo mešanimi občutki je pravkar — na spomlad — prišli švedski poslanik v Moskvi, Peter Draver zvedel, da utegne sklep Storting-odбора, ki ga smatrajo v prestolnici kot „neprijateljski akt proti Sovjetski zvezi“, verjetno zadovoje komplicirati. Tam je še v spominu, na kakšne težave je naletel tam tedanji švedski poslanik Gunar Jarring, ko je postavil vprašanje, na kakšen način bo izročena literarna Nobelova nagrada za l. 1970, Solženicinu. Medtem, ko se je Jarring skrbno trudil, da bi ob tem primeru čim manj otežkočil razmerje svoje dežele do Sovjetske zveze, je Nobelov nagradenec hotel povezati to ceremonijo z velikim političnim govorom. Tu so trčili vkup medsebojni nezdružljivi interesi. Poslanik se je videl izpostavljenega hudim napadom švedskega tiska, ni pa računal s polemiko, s katero ga je Solženicin v svoji knjigi spominov „Hrast in tele“ obdaril. Tam je namreč poudaril, da si je poslanik Jarring hotel ohraniti naklonjenost Sovjetske zveze, ker je prav tedaj reflektiral na mesto generalnega

tajnika Združenih narodov. Zdaj pa je prišel trenutek, ko naj poslanik Draver pokaže svojo diplomatsko spretnost.

Iz dveh predhodnih primerov vemo, kako Moskva reagira, na take mednarodne nagrade, če so dodeljene osebam, ki Sovjetom niso všeč. Pesnik Boris Pasternak je 23. oktobra 1958 dobil literarno nagrado za svoj roman Dr. Živago. Sprejel jo je, kot je sporočil v brzojavu: „neskočno hvaležen, ginjen, ponosen, presenečen in skoraj, da ga je sram.“ Potem pa se je čutil prisiljen, da jo je pod pritiskom oficijelnih strani — odklonil. Izključili so ga iz Društva sovjetskih pisateljev ter je bil javno zasramovan na način, ki ne pozna primerov.

Ko je bila Solženicinu podeljena ravno tako 8. oktobra 1970 Nobelova nagrada za literaturo, je bil prav tako deležen silovitih napadov v sovjetskem tisku. Toda on se ni dal prisiliti, da bi svojo prvotno izjavo preklical. Drugače kakor pri Pasternaku, so se sedaj tudi že vzdignili glasovi v njegovo obrambo. Glasovi prof. Saharova, Turčina in Roy Medvedjeva so ga slavili v javnem pismu na vodstvo Partije kot najpomembnejšega sedanjega romanopisca. Nobelova komisija švedske Akademije se je spremenila za sovjetsko časopisje v „trdnjavo reakcionarnega imperializma“, čeprav je ona ista štiri leta prej dala literarno nagrado sovjetskemu pisatelju Mihajlu Solohovu, ob splošnem navdušenju in odobravanju vsega komunističnega sveta.

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — Zveza socialistične mladine Slovenije, ki ima „uradno“ 240.000 članov izdaja tudi svoje glasilo, revijo z naslovom Mladina. To je sicer običajno, da ima organizacija svoje glasilo. Toda na seji Centra za obveščevanje in propagando pri RK ZSMS (Republiški konferenci Zveze socialistične mladine Slovenije) so zagnali velik vik in krik: Pri vsem aparatu — uradna prisila in podobno, — je na „Mladino“ naročenih od 240.000 članov le bori 14.000. Ugotovili so, da je „Mladina“ premalo razširjena med kmečko in delavsko mladino; največ naročnikov je med srednješolci. Saj je čisto jasno — profesorji radi (ali neradi) priskočijo na pomoč „Mladini“. Delavsko in kmečko mladino pa teže nadzirajo...

LJUBLJANA — V Sloveniji je 37 pevskih zborov upokojencev. Od teh je 12. oktobra v festivalni dvorani pripravilo koncert 13 zborov upokojencev: moški zbori iz Maribora, Laškega, Domžal, z Javornika in Jesenic, iz Kranja, Predoselj, Škofje Loke in Radovljice ter mešani zbori iz Ljubljane, Celja, Novega mesta in s Prevalja.

LJUBLJANA — V krajevni skupnosti Kolezija v občini Ljubljana-Rudnik imajo tudi ulične svete. Ti sveti so nekakšna vez in vmesna stopnja med krajevno skupnostjo in hišnimi sveti. Tak svet s svojim predsednikom ima vsaka večja ulica ali pa nekaj manjših ulic skupaj. Pravijo, da ti dobro „delujejo“ in da dobivajo vedno večjo družbeno-politično veljavo.

LJUBLJANA — Na Bokalcu pri Ljubljani je dom za ostarele osebe. Ta dom ima tudi težave, kako premostiti probleme v zvezi s stabilizacijskim načrtom. Že lani so se zatekli k drastičnim ukrepom varčevanja pri potrošnji vseh prehranbenih izdelkov, energije in drugega materiala, letos pa so še poosttrili ta stabilizacijski načrt. Tako so uvedli dva brezmesna dneva, zmanjšali so dnevno porabo kruha za 20 kg, porabo riža, makaronov in zdroba za 25%, maščob in sladkorja pa za 10%. Ob prebiranju takšnega „stabilizacijskega programa“ bi mogli misliti, da so vodje doma menda le šli nekoliko predaleč pri „odkrivanju notranjih rezerv.“ Kaj pravi 356 oskrbovancev doma na Bokalcu o teh notranjih stabilizacijskih rezervah, pa ni poročil. Cena za oskrbovalnino je naslednja: za zdrave oskrbovance 53 dinarjev na dan, za kronične bolnike 60, za ležeče bolnike pa 60 dinarjev.

KRATKO IN JASNO — Iz vabila za sejo občinske skupščine Kočevje: Delegacije, ki se združujejo v konferenco delegacij pa določijo (po določbah sporazuma) delegate za konferenco delegacij, nakar bo vodja konference delegacij sklical konferenco delegacije. Vodja konference naj po izvolitvi članov v konferenco delegacije takoj skliče konferenco, na kateri naj se izmed delegatov konference delegacije določi delegat, ki se bo udeležil 8. seje Zbora združenega dela.

LJUBLJANA — Nenadna ohladitev je 12. oktobra v Slovenijo prinesla v nižje predele dež, v kraje nad 700 metrov nadmorske višine pa že prvi sneg. Zasnežilo je vse višine na Gorenjskem

in na Pohorju. Na Vršču je snežilo že v soboto 11. oktobra, zapadlo je 20 cm snega, v nedeljo pa še četr metra in so zato ceste zaprli za promet. Na Pokljuki je zapadlo prav toliko snega kot na Vršču.

MOJSTRANA — Skupina prostovoljcev Planinske zveze Slovenije si je nadelala nalogo očistiti vrhova Malega in Velikega Triglava. Rezultat akcije je bil naravnost presenetljiv in osupljiv: Prostovoljci so nabrali samo na obeh vrhovih 42 velikih vreč raznih odpadkov...

CELJE — Na letošnjem obrtnem sejmu v Celju je najvišjo nagrado — zlati grb mesta Celje — dobil Jože Kraljič, mizar iz Arclina pri Vojniku. Komisija mu je nagrado podelila za kuhinjo z jedilnim kotom, izdelano v rustikalnem slogu.

MARIBOR — Tekstilni institut Maribor je pripravil študijo o srednjoročnem razvoju tekstilne industrije v Sloveniji. Po tej študiji bodo do konca leta 1980 tudi rešili problem nočnega zaposlovanja žensk, ki ga rešujejo že od leta 1970. Sedaj je v nočnih izmenah v tekstilni industriji v Sloveniji zaposlenih 5000 žensk. Nočno delo žensk je po mednarodni konvenciji, ki jo je podpisala tudi Jugoslavija, že nad dvajset let prepovedano. Pa to menda velja samo za kapitalistične države.

MARIBOR — Zaradi stalnih tožb in zgražanja nad zanemarjenostjo in neurejenostjo poslopja Union in Unionske dvorane, največje v Mariboru, mariborski Kulturni skupnosti ni preostalo drugega, kot da skliče na posvet vse uporabnike poslopja. Uporabniki pa so ZKPO, KUD Jože Hermanko, KUD Slav Klavara, mladinski pevski zbor Maribor, Glasbena mladina, koncertna poslovalnica in Kino Union. Toda kakšnih izrednih sklepov na sestanku niso sprejeli.

Umrli so od 7. do 12. oktobra 1975:

LJUBLJANA: Stanislav Prevc; Mara Černak; inž. elektroteh. Franc Smolik, up. redni univ. prof. (pok. v Novem mestu); Franc Jurman, 85, up. poštni inšp.; Lili Kocjan r. Marolt; Ivan Brear, up.; Polonca Domnik r. Bevk; Matej Makovec; Iva Vreš r. Češarek; Lado Črnič; Leopold Repovž; inž. rud. Jože Vehovec; Alojzija Nahčigal r. Wagner; Milena Picej r. Šorli, 49; Stanko Ivanc; Marija Ferčnik r. Zupanič; Julijana Jager, 77; Drago Bajželj; Jože Pirnat; Ana Pajk, 66; Anton Stopar, up.; Ada Kuhar.

RAZNI KRAJI: Alojz Kovač, elektromoner, Trebnje; Simon Vjestič, Mozirje; Marija Štrukelj r. Vesel, Šentvid nad Ljub.; Ana Hykel r. Breznik, Celje; Andrej Čok, inž. in prof., Trst; Matija Naeudauer, zlatomastnik, 79, Juršinci, Sv. Lovrenc v Slov. goricah; Anton Stojnič, 54, Grabrovec pri Metliki; Franc Marinič, 66, Podgorci (žel. nesreča); Rozina Kovačič, 73, Idrija pri Bači; Ivan Žulj, up. tob. tov., 81, Gor. Rupnik; Angela Jakopin, Gornja vas pri Mirni; Viktor Smole, up. PTT, Valburga; Jože Vodopivec, 83, Okrog pri Ponikvi (prom. nesreča); Margareta Pavlinčič, 83, Maribor (prom. nes.); Franc Zerkovič, up., Ljutomer; Karol Geršak, žel. usl., Hrušica; Ivanka Cevec, obrtnica, 50, Srednja vas; Franc Rahne, 46, Zalog, pri Ljub.; Tilka Butja, 62, up., Podlipovica; Milan Cerkenin, Laže; Vinko Avsec, 45, Vrhnika (prom. nesreča).

France Kunstelj: Butara

Slovenska kulturna akcija je kot svoje 93. publikacijo izdala izbrane spise pisatelja Franceta Kunstlja, da bo takó vsaj v zdomstvu znan in priznan, ko so ga doma pogreznili v senco molka in pozabljenja. Tako si je pokojni pisatelj nazadnje le priboril svoj prostor na soncu — izven domovine, pod južnim križem...

Sorodnost med Kunstljem in Mauserjem je opazna. Vendar — Mauser je bolj sočen, razgiban, v večerniških povestih dramatično napet. Kunstelj je bil umirjen, mestoma natrpan, razgnet v širino. Vse to zgolj subjektivno gledano. Mauser z enim samim jedrnatim stavkom pove več, kot kak nespreten peresar z dolgovoznim, umetno razblinjenim odstavkom, ki je za potrpeljivega bralca prava muka.

Kunstelj je v svojih črticah tako vsebinsko kot oblikovno zelo raznolik. Ponekod se pogloblja do bolečine. Njegovi junaki so predvsem delavci, kajžarji, polgruntarji in gruntarji v nenehnem zagrizenem boju z zemljo in ljudmi. Zaključek zgošče „Tisto pom-

mlad“ je — vsaj zame — psihološko neutemeljena. Tako enostavno, idilično se ne rešujejo spori v naših domačijah zaradi tuje krvi, ki se nasilno vrine v družino. Mauser bi iz tega skoval razburljivo kmečko dramo. Pa to je malenkostni pisatelj spodrsrlaj, ki ga druge vrline črtice globoko odtehtajo. Nekatere črtice so skorajda mračne, otožne, vendar s primesjo sproščenosti in vedrine.

Ganljivo lepa, pretresljiva je novela „Na stopah“. To je zgodba o pohabljenosti, ki se — zaprt v svojo samoto in svoj nemir — tolče skozi življenje in naivno veruje v ljubezen, ki je zanj tako daljna, tako nedosegljiva.

Kunstelj v svojih črticah poseže tudi v Pregljev duhovni svet, kjer nastopijo častitljivi mašniki-čudaki, ki ljubijo, omahujejo, molijo, trpé — „bolno“, „blodno“, „vedro“, „trudno“, „bridko“, da hudobno kopiramo Preglja. Te besede namreč silno pogosto zasledimo v njegovih spisih — Bog mu daj dobro, nemirnemu romarju!

Kazmo je, da je Kunstelj izšel iz

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebnosti

Krst. V nedeljo 2. novembra je bila krščena v cerkvi Marije Pomagaj Marta Ivana Zakelj, hčerka inž. Jožeta in ge. Jožejke roj. Debeljak. Za botra sta bila ga. Vera Debeljak in dr. Tine Debeljak. Krstil pa je g. Jože Škerbec. Srečnim staršem naše čestitke.

RUDA JURČEC — umrl

V torek 4. novembra je po daljši bolezní umrl v Buenos Airesu Ruda Jurčec. Pogreb je bil v sredo 5. na pokopališču Chacarita. Naj počiva v miru!

UMESTITEV NOVEGA DUŠNEGA

PASTIRJA V SAN MARTINU

V nedeljo, 2. novembra t. l. je bila v San Martinu lepa slovesnost. Slovenska sanmartinska skupnost je dobila svojega novega dušnega pastirja. Po odhodu g. Jureta Rodeta na višje študije v Rim sanmartinski rojaki niso imeli svojega stalnega dušnega pastirja. V tem času jim je ob nedeljah in praznikih daroval sv. mašo g. p. Ivan Caserman S.J., ki je na praznik Vseh svetih opravil tudi molitve za rajne na pokopališču v San Martinu. Verouk pa je v tem času na slovenski šoli v San Martinu učil g. misijonar Rado Sušnik C.M. iz Slovenske vasi. Sedaj pa je sanmartinska skupnost dobila zopet stalnega župnika v osebi g. *Francja Berganta*, ki je nedavno prišel iz Rima.

Slovesna umestitev novega dušnega pastirja je bila v sanmartinski stolnici. K oltarju so pristopili k somaševanju msgr. *Anton Orehar*, p. *Ivan Caserman S.J.* in g. *Franc Bergant*. Po evangeliju je msgr. Orehar predstavil sanmartinski soseski njenega novega župnika in je ob tej priložnosti govoril o nalogah dušnega pastirja, ki je prvenstveno voditi ljudi k Bogu, ter o sodelovanju vernikov z dušnim pastirjem, kar je neobhodno potrebno, da se doseže postavljen cilj.

Rojaki iz San Martina in okolice so ob tej priložnosti popolnoma napolnili sanmartinsko stolnico. Pevski zbor pod vodstvom Slavka Rupnika pa je s svojim krepkim in ubranim petjem dal poseben poudarek lepi slovesnosti.

Po končani sv. maši se je velika množica rojakov podala v sanmartinski sloveski dom, kjer je bil kratek pa pristen sprejem novega župnika, ki je prišel tja v spremstvu msgr. Oreharja in p. Casermana. Moški zbor Slovenskega pevskega zbora mu je zapel pristočno dobrodošlico. Nato sta stopili pred g. Berganta voditelja slovenske šole, v San Martinu *gdč. Katica Kovač* z učenko te šole. *Gdč. Kovač* ga je pozdravila v imenu šole, učenka pa mu je izročila šopek rož. Nato sta ga pozdravila *gdč. Mojca Oberžan* in *Marjan Oberžan* v imenu krožka SDO in odseka SFZ v San Martinu. V imenu sanmartinske skupnosti in v imenu Slovenskega doma v San Martinu pa je g. Berganta pozdravil predsednik Slovenskega doma *Franc Zorec*. Prosil ga je, da naj prevzame duhovno vodstvo vse sanmartinske slovenske skupnosti. Ob tej priložnosti se je tudi zahvalil msgr. Oreharju, da nam je preskrbel stalnega dušnega pastirja, patru Casermanu pa se je zahvalil, da je v tej vmesni dobi hodil v San Martin in nudil duhovno oskrbo.

Franc Zorec je nato povabil vse

goste v notranje prostore doma, kjer so bili pogosteni z zajtrkom.

Novi slovenski župnik v San Martinu je bil posvečen za duhovnika v Caseros, nekaj časa dušni pastir Slovencev v Angliji, nato pa je bil v Rimu, kjer je študiral sv. pismo.

IZLET SLOVENSKIH ŠOL. OTROK

To pot smo šli spet v Villa Albertina, ker nam je bilo pred dvema letoma tam zelo všeč. Že tretje leto zapovrstjo smo, po posredovanju gospoda župnika Mirka Grbca, dobili lastnikovo dovoljenje za naš izletniški dan v dveh tako prostornih kopališčih in igriščih. Hvala mu za to naklonjenost. Osemnajstega oktobra smo se zbrali iz vseh šol do desete ure, saj smo se kmalu potem zbrali pri sveti maši, ki jo je daroval katehet g. dr. Stare. Pazljivo so prisluhnili otroci njegovi pridigi in glasno prepevali med sveto mašo. Obhajilnih pesmi je že skoraj zmanjkovalo tako dolge vrste otrok in učiteljstva so pristopili k svetemu obhajilu. Lahko si to predstavljate, če povem, da nas je bilo malo manj kot petsto tam zbranih. Sonce nas je med mašo kar močno grelo, veseli smo ga bili, vendar je bilo na učiteljskih obrazih videti vseeno zaskrbljenost zaradi temnih oblakov, ki so se prikazovali daleč na obzorju.

Šolarji so se hitro razkropili po obširnem prostoru vsak k svoji najljubši zabavi. Tako je letela žoga po tleh in po zraku, saj so se deklice z različnih šol hotele takoj poskusiti med seboj. Kmalu pa so vse nebo zakrili oblaki in okrog ene ure je začelo po malem deževati. Igralci se niso hoteli takoj preplašiti deževnim kapljam, a te so postale vedno gostejše, tako, da smo bili kmalu vsi pod strehami lesenih ut, ki jih je bilo k sreči tam dovolj. Ker dež ni hotel odnehati, čeprav smo se neprestano ozirali v nebo, smo morali odnehati mi. Tiste šole, na katere so čakali omnibusi kar tam, so se kmalu odpeljale, ostale pa so čakale, da so ti prišli ponje. Okrog četrte ure so se odpeljali zadnji, vendar ne vsi domov. Slomškova šola je odšla v Slovensko vas in tam v veselju in zabavi preživela ostali popoldan pod gostoljubno streho slovenskega doma. Da se ni kdo prehladil, je pa gospa Zdenka poskrbela, ko jim je skuhalo toplega čaja.

Dež nam ni vzel dobre volje, saj se je iz vseh omnibusov slišala vesela pesem o sončku in dežju. Vsi smo se srečno vrnili v svoje šole in se od tam počasi razšli na svoje domove.

RAMOS MEJIA

Proslava materinskega dneva

Kakor vsako leto je tudi letos šolski odbor Slomškove šole, priredil pogostitev mater za materinski dan. Predsednik odbora L. Lavrič je samo s par besedami odprl slavnost, v katerih je poudaril, da ta večer prirejajo otrosami in ga oni posvečajo svojim mamicam. Te so prišle v velikem številu se vsedle za mize, na katerih so bile v vazah rožice, ki so jih nabrali otroci. Na steni je visela Snojeva kopija Gasparijeve Slovenske matere. Po zbiranju besedah je z bolnika zapel šolski zbor pod vodstvom *gdč. Anice* s rogov udaren Pozdrav za materinski dan, nakar so najmlajši iz vrta in I. razreda, postavljeni na rob odra, deklamirali svoja voščila. Nato je zbor zapel dve pesmici: Jaz pa grem... in Tam vasica mi stoji... in sledili so se pozdravi višjih razredov (6. in 7.), ki so dosegli višek v lepem sestavku čilenke škofa Jana, ki ga je lepo prebrala Alenka Magistrova. Ta slavospev materi je vreden, da se popularizira tudi med nami.

Po koroški pesmi, posvečeni očetovemu domu in materi ljubezni Gorčez izpu, je sledil odskri prizor *Kraljevič kupuje mamicco*. Dozaj tega prizora nismo srečavali na naših mladinskih odrih, pa je zelo hvaležen za materinske proslave. Kraljeviču je umrla mama, in zdaj jo sinček išče po svetu z mošnjo denarja, da bi kupil novo. Srečuje palčke in vile, a nihče od teh

ne ve povedati, kje bi mogel kupiti mamicco. Truden zaspi v gozdu in sanja o mamicci. Tedaj prideta dva otroka — bratec in sestra — in najdeta kraljeviča. Vzljubita ga in ga popeljeta k svoji mamicci, da jima bo bratec v njeni ljubezni. Materinska ljubezen se ne da kupiti, samo doživeti z novo ljubeznijo!

Prizorček je bil dobro odigran: že Rodetov Tonček je kot napovedovalec pokazal svoj pogumni nastop (kot že večkrat), kraljeviča je z jasno izgovarjavo in sigurnim gibanjem po odru podal Vombergarjev Marko, sestrico odločno Svetlinova Milenka, bratca pa Lavričev Janko. Seveda pa sta k uspehu mnogo pripomogla zbora palčkov (3. razred) in vil (8. razred), ki sta ju izurila ga. Alenka Poznič in ga. Lenka Malovrh. Posebno pa naj omenimo scenografa Franceta Vresnika, ki je ustvaril res pravilni gozd. Po prizoru je pevski zbor zapel še par zdravic, nakar je sledilo obdarovanje mater. To so pravljali že dolgo časa otroci višjih razredov sami (lepe prtičke), na kar so možje pogostili svoje žene. Ob veseli zabavi je minul prisojni materinski dan v Ramos Mejia, za katerega imata največ zaslug šolski odbor pod vodstvom g. Lavriča in ravnateljica Slomškove šole ga. Lenka Malovrh.

SAN MARTIN

70-letnica Rudolfa Smersuja

Kdo od slovenske emigrantske skupnosti in še posebej sanmartinske srenje ne pozna dobrega, vselega, za vse naše gibanje navdušenega, požrtvovalnega, politično razgledanega, načelnega in nesebičnega sodelavca Rudolfa Smersuja. Ta mož je pred kratkim dopolnil 70 let življenja.

Da bi na skromen način praznovali ta važen jubilej, se je v petek zvečer zbralo v domu v San Martinu veliko število bivših in sedanjih odbornikov. Pri vходу so mu pevci zapeli pesem: Oj slavljeneč današnji! Med skromno zakusko je povzel besedo kulturni referent Stanko Oberžan, ki je v klenih besedah očrtal lili jublanta, kateremu gre zasluga v prvi vrsti in veliki meri, da je Sanmartinski dom postal to, kar danes je, to se pravi, kulturno središče slovenske skupine vsega sanmartinskega okraja. Ga. Milena Skale mu je izročila šopek nageljnovega in pergament. Gospod Smersu se je zahvalil in dodal da vse delo, ki ga opravlja, vrši z velikim veseljem, ker je sanmartinski de njegov drugi dom. Izrazil je tudi željo, da bi še naprej tako leno delali v slovi in skupnem razumevanju.

Mi pa z naše strani dodajamo, poseč Vsemogočnega, da bi nam še dolgo let ohranil našega slavljenca ter mu dal moč, da bi še v bodoče kot vse doslej stal ob strani tako kot on pojmuje, vsej slovenski skupnosti in še posebej nam iz sanmartinskega okolja. A. J.

Občni zbor odseka SFZ

Bil je 17. oktobra. Vodil ga je predsednik Marjan Oberžan. Po podanih poročilih so bile volitve in so bili v novi odbor izvoljeni: predsednik Marjan Oberžan, tajnik Miha Potočnik, športni referent Rikardo Vintar, blaginjak Jure Truden. Po razgovoru o bodočem delu je novi predsednik zaključil lepo obiskani občni zbor.

PO ŠPORTNEM SVETU

VII. VSEAMERISKE ŠPORTNE IGRE

VII. vseameriške športne igre, ki so bile v Mehiku, so že končane. Nastopilo je na teh igrah 3.500 športnikov iz trinidesetih držav; pomerili pa so se v 19 športnih panogah. Izidi tekmovalnj so v glavnem potrdili predvidevanja. Dopolnilo buenosaireskega dnevnika La Nación je v svojih poročilih s tekmovalnja med drugim tudi zapisal: „Latinski tretji svet vedno bolj zaostaja, tako ekonomsko kot tehnično, za neverjetnim strojem za produkcijo športnikov, ki se imenujejo ZDA, kakor tudi ne more vzdrževati — z državno podporo — legitime tekmovalcev s tujimi trenerji, kot jih imajo Kubanci“. Tekmovalci dveh držav so si namreč razdelili večino medalj in od tega so športniki ZDA zbrali kar 247 (117 zlatih, 82 srebrnih in 48 bronastih), Kubanci pa 133 (57, 45, 31). Kanadčani so ponovno osvojili tretje mesto, nato pa so se uvrstili športniki latinske Amerike.

Argentinski športniki so pri razdelitvi medalj zasedli šesto mesto s 15 medaljami. Tri zlate: Ricardo Ibarra v enojcu, Omar Vergara v sablji in ekipa v hokeju na travi. Pet srebrnih so osvojili: ekipno v streljanju s pištolo, dvojec v veslanju, kolestar Octavio Dazzan v hitrostni dirki in Daniel Vernik v grškorski rokoborbi. Sedem je bronastih medalj: Oscar Stratico v judu, v jadrnanju (tip lighting), ekipa v nogometu, ekipa v sablji, osmerci s krmajem, J. D. Suarez v boksu in L. Braccioni v prosti rokoborbi. Poleg tega pa so se dobro uvrstili še desetobojec Tito Steiner (4. mesto), Juan Turri v metu krogle (4. mesto), Ana Maria Nielsen s petim mestom na 1.500 m in Enrique Mazzeo je v troskoku s 15,85 postavil nov argentinski rekord, ki ga je krepko držal od leta 1924, torej celih 51 let, Luis Bruetto.

Po koncu tekmovalja Argentinci razmišljajo: Razmeroma skromna argentinska reprezentanca je nastopila v 14 športnih panogah in dosegla 15 medalj. Ali je bilo sploh mogoče v danih razmerah pričakovati kaj boljšega? Toda nehoti se vrinejo primerjave: Na igrah v Winnipegu 1967 je Argentina prejela štirinadeset medalj in v Caliju 1971 petindvajset. V Mehiku je Argentina dosegla precej medalj, toda... kar 19 manj kot v Winnipegu in 7 manj kot v Caliju. To vsekakor da misliti in treba bi misliti na boljše vadbo, boljše opremo pa tudi na trenerje. Vse to pa zahteva poleg osebnih žrtv posameznih športnikov tudi precej denarja.

Velikonje in Jalna; njegov glavni vzornik pa je bil nedvomno Finžgar. Toda do Finžgarja je dolga, naporna pot! Saj je kulturni zgodovinar dr. France Koblar v opombah k Finžgarjevemu izbranim spisom s tiho resignacijo izpovedal: „Skoraj trpkó je spoznanje, da je s Finžgarjem šel od nas zadnji oblikovalec veličastnosti slovenskega ljudskega jezika.“ Pisatelj Kunstelj je po sili razmer obstal sredi poti — pod goro, vrh katere mogočno stoluje Cankarjeva, Pregljeva in Finžgarjeva kraljevska beseda...

Bil je vzoren domobranski kurat, zvest pričevalec Gospodov, klicar svojega nepotešenelega hrepenenja do zadnjega diha. Mučenik ob Velikonju, Balantiču, Hribovsku in mnogih drugih, ki niso mogli razviti svojih talentov — na dnu krasih in kočevskih jam...

Demonске silе komunizma so pisatelju sredi rasti in zorenja pretrgale nit življenja. Tako mu ni bilo dano, da bi nam povedal svojo zadnjo besedo iz prepolne duše. Njegovo srce je izkavavalo — in vendar živo utripa med nami. Njegov ogenj je ugasnil — in vendar nam kot bakla sveti skozi noč.

Da, domobranski kurat, pričevalec Gospodov, glasnik ljubezni in trpljenja — je živ vstal iz svojega strašnega, mračnega, neznanega groba, in stoji mlad, lep, nasmejan, od sonca oblit pred nami — s plodovi svojega nesmrtnega duha. Ubili so mu telo, duha mu niso mogli zlomiti.

Poglavje zase je knjigi priključena tehtna „Beseda o pisatelju“ dr. Tineta Debeljaka. Napisana je z njemu lastno natančnostjo, vestnostjo, širokopoteznostjo in s plemenitim namenom, da nam predstavi živega in mrtvega pisatelja. Takšno svojstveno zvrst pisanja bi jaz hudomušno imenoval „debeljakovščino“. Bog daj, da bi še dosti takšnih „debeljakovščin“ brali po naših listih, revijah in knjižnih izdajah!

Kunstljeva zbirka črtic je prijetno čtivo za vse, tudi za takšne, ki so literarno nekolikant zahtevnejši; zato jo toplo priporočam v nakup. S tem se oddolžimo spominu pisatelja, ki je tako tragično končal svoje mlado, nadebudno življenje. Vezana knjiga stane 100 pesov, broširana 80 pesov; drugje stane 4 in 3 dolarje. V zalogi jo ima Slovenska kulturna akcija. Mirko Kunčič

OBVESTILA

SOBOTA, 8. novembra 1975:

V Slovenski hiši ob 20 uri 6. kulturni večer SKA. France Papež bo govoril o temi: „Pred novo izdajo Balantičevih pesmi“.

V Slovenskem domu v Carapachayu zvečer pomladanska zabavna prireditev.

NEDELJA, 9. novembra 1975:

V Slovenski hiši ob 9,30 mladinska maša in nato sestanek.

V Slovenskem domu v Berazategui deveta obletnica doma s celodnevni programom.

SOBOTA, 15. novembra 1975:

V Slovenskem domu v San Martinu Vombergarjeva veseloigra „Čudni snubci“.

V Slomškoem domu ob 19,30 prijateljsko srečanje članov doma: otvoritev zadrugnih prostorov, sprejem novih članov, nagradno žrebanje, itd.

NEDELJA, 16. novembra 1975:

Na Pristavi v Castelarju pristavski dan.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Seja upravnega sveta ZS bo v četrtek 13. novembra ob 20 v društvenih prostorih.

Upravni svet ZS naproša vse člane društva, da bi prispevali kot izredni prispevek letošnjega leta 100.— novih pesov. Pričakujemo, da bodo vsi člani razumeli in po svojih močeh pomagali društvu pri sedanjem težkem položaju.

Prof. dr. JUAN
JESUS BLASNIK

špecialist za ortopedijo
in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja
Capital Federal
Tel. 41-1413

Ordinira v torek in petek od 17 do 20.
Zahtevati določitev ure na privatni
telefon 628-4188.

POPRAVEK

V poročilu o 25-letnici slov. farne skupnosti in 19. obletnici Našega Doma v San Justo se je vrnila neljuba pomota. Botra, ki sta odkrila spominško ploščo sta bila ga. Ana Indihar in Ciril Oblak.

V RIMU se je zaključil sestanek delegatov 80 držav, ki so se dogovorili o ustanovitvi sklada 1200 milijonov dolarjev za pomoč „lačnim“ deželam. Največjo vsoto, 200 milijonov dolarjev, so prispevale ZDA. Sklad bo obstojal v sklopu ZN in bo uradno stopil v veljavo prihodnje leto. ZSSR in komunistična Kitajska se sestanka nista udeležili, prav tako ne njuni sateliti, ker revnim državam nočejo pomagati.

OD VSEPOVSOD

LJUBLJANSKO DELO se v številki od 13. junija zgraža nad čilsko vojaško junto, ker je v zadnjem času za deseterkrat povečala izdatke za propagando. Pravi tudi, da je junta financirala anketo, ki jo je izvedla Gallupova podružnica, o tem, kaj mislijo Čilci o Pinochetu. Po tej anketi 76% Čilcev podpira Pinocheta. 50% jih je zadovoljnih z njegovo ekonomsko politiko in 20% se jih je izjavilo proti vojaški juni. Dosedaj še nismo nikdar slišali, da bi v državah s komunističnimi režimi kje priznali, da je po rezultatih kake ankete 20% ljudi proti komunističnim režimom. Glede propagande pa more vsakdo, ki le količkaj posluša oddaje na kratkih valovih slišati, kako se iz Moskve na oddaji „Poslušaj Čile“ ure in ure dnevno širijo od padca Allendejevega režima, vsakovrstne neugodne in neresnične vesti. Po vsem tem je očitno, kako je svetovni komunizem zadel padec Allendeja, kajti levičarji ne štedijo z lažmi pa z denarjem tudi ne. In koristnih budal je vedno dovolj na svetu.

V ITALIJANSKIH BRZIH VLAKIH, ki bodo na daljših progah po novem poletnem voznem redu vozili po četrte ure več, so uvedli samopostrežne jedilne vagone. S tema dvema ukrepoma hoče železniška uprava poceniti hrano v vlakih in zagotoviti večjo točnost.

Nedelja, 9. novembra 1975
BERAZATEGUIDESETA OBLETNICA DOMA
ob 30-letnici našega zdomstva

v geslu:

Za naš dragi dom in rod!

Pričetek celodnevnega slavlja bo ob 11.30 z dviganjem zastav in sv. mašo, ki jo bo daroval č. g. dir. slov. dušnih pastirjev msgr. Anton Orehar

Popoldanski program bomo pričeli ob 15 z slavnostnim govorom predsednika Zed. Slovenije g. Marjanom Lobodo.

Zagotavljamo Vam, da bo lepo in prijetno pri nas, hitra in točna postrežba, bogate, okusne jedi in po želji pijače — torej: Nasvidenje!

Dohod z vlakom: Postaja Berazategui, nato kolektiv 300 B (ne C ali D) — do calle 24 in 144 (ex 1 y 34) ali: “cuatro cuerdas, pasando la iglesia de Villa España”.

V soboto, 15. novembra

ob pol osmih

prijateljsko srečanje

vsega članstva

Slomškovega doma

- otvoritev Zadruga • sprejem članov
- pogostitev • nagradno žrebanje •

Pojejo „Fantje na vasi“

ZELO VAŽNO

IZREŽITE IN SHRANITE

Odbor Kreditne Zadruga SLOGA sporoča, da bodo imeli od 1-1-1976 dalje vsi člani Zadruga pravico do posmrtninske podpore pod naslednjimi pogoji: člani do 56 let — petkratno vloženi kapital, člani nad 50 let — trikratno vloženi kapital; vendar je ta podpora do nadaljnjega lahko največ \$ 15.000.— (m\$N. 1.500.000.—).

Do te posmrtninske podpore bodo imeli po 1-1-1976 avtomatično pravico vsi dosedanji člani Zadruga, ne glede na starost in jo bo Zadruga izplačala v primeru smrti člana najbližjemu sorodniku, ali osebi, ki se bo izkazala s potrdilom o plačilu pogrebnih stroškov, če član pismeno ne bi drugače odločil. Člani, ki ne bi hoteli biti vključeni v ta posmrtninski sklad, naj to pismeno sporoče v zadrugno pisarno.

Novi člani (od 1-10-1975) bodo lahko deležni te podpore do nadaljnjega le, če ob vpisu v K. Z. SLOGA še ne bodo izpolnili 65 let. Vsa ostala pojasnila v zadrugni pisarni:

Bmé. Mitre 97 tel. 658-6574 R. Mejia
v uradnih urah ob ponedeljkih, sredah
in petkih od 15. do 19. ure.

PREBERITE! PREMISLITE!
ODLOČITE!

Slovenski dom v San Martinu

vabi na igro:

Čudni snubci

(šala v dveh slikah)

Spisal: Joža Vombergar

Režija: g. Maks Borštnik s
sodelovanjem ge. Nataše
Smersujeve.

Igrala bo sanmartinska
mladina

v soboto, 15. novembra, ob 20

Po igri domača večerja.

PORAVNAJTE ZAOSTALO

NAROČNINO!

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL
CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, ofic. z

T. E. 35-8827

Slovenski dom

Carapachay

in njegova mladina

vabita vse prijatelje, starejše in
mlajše na

POMLADANSKO ZABAVNO
PRIREDITEV

ki bo v domu v soboto, 8. novem-
bra zvečer. Na razpolago bo topla
večerja.

Ljubitelji zdrave zabave
priskrbo vabljene!

Veliki popusti
pri letalski vožnji
v Evropo

Agencija Emona, Tucuman 1561,
7. nadstr., šte. 50

T. E. 46-9440; od 9—12 in 15—19
Ob sobotah zaprto

Nedelja 16. XI. 1975.

PRISTAVSKI DAN

na Pristavi v Castelarju

Geslo: Zvesti Bogu in narodu!

Pričetek ob 10,45 uri z dviganjem zastav in s koncelebrirano sv. mašo, ki jo spremlja godba pod vodstvom g. Skubica A.

Skupno kosilo ob 12,30 uri.

Točilo se bo pristno mendoško vino!

Popoldansko slavlje prične ob 16 uri s kulturnim programom v dvorani:

Govori preds. Zed. Slovenije, ki mu sledi ostali pestrni spored.
Športni del s sodelovanjem folklorne se vrši na športnem igrišču.

Po programu prosta zabava.

K številni udeležbi vabi

Slovenska Pristava

Počitniški Dom
v Kordobskih gorah

bo le za Slovence odprt od 11. jan. do 28. feb. Med otroško kolonijo le za tiste, ki bi sicer ne mogli na oddih, kolikor bo pač prostora. Kdor si želi še odpočiti in si utrditi zdravje v gorskem zraku, naj javi priporočeno čim prej na naslov: Dr. Hanželič, Champagnat 55, Luján, Peia. Bs. As. Radi višine 1.100 m Dom ni za težko bolne na srcu ali pljučih. Cene bodo enako kot prejšnja leta zelo zmerne, a odvisne od dviganja cen na trgu. Vozni listek kupiš šele, ko imaš zagotovljen prostor v Domu.

Dvoje vprašanj ob novem pokojninskem zakonu

1. Stara sem 45 let in sem delala 20 let za gospodarja. Kdaj in kako se lahko upokojim?
2. Star sem 45 let, delam za gospodarja, a že dalj časa boleham. Zdravniki mi ne priznajo več kot 25% nesposobnosti. Ali se lahko upokojim?

Odgovor: ob sredah od 15 do 19 ure, tam kjer je moč: v SLOGI
Bmé. Mitre 97, Ramos Mejia

Slovenski srednješolski tečaj
ravnatelja „Marka Bajuka“

SKLEP ŠOLSKEGA LETA 1975

V Slovenski hiši — 22. novembra

- ob 17,30: zbor dijakov — razdelitev spričeval v razredih
- ob 18,00: zahvalna sv. maša
- ob 19,00: slovesen sklep v veliki dvorani

Iskreno vabimo vse starše!

Umrli je

gospod

Ruda Jurčec

Prosimo Oče, sprejmi ga v svoje Domovanje.

Družine: Jurčec, Mravljag, Langus

Buenos Aires, Ormož, Graz, Stockholm, 4. novembra 1975